

לא כתב בעצמו שום דבר, כי איכנה היה לו זמן ומועד על זה. אחרי שסיפרתי עד הנה סדר יומי ועבורתי בקודש. ועור ידובר מזה בפרק הבא.

— לר —

וכמה מן הצער ומן הכאב שלא נשאר מאלה הרבנים אשר דבר רבינו, פה המתגבר בתורה, ממש כמעין שלא מכובים מימיו, רק מה שנדפס בספר הנוכחי, שאין זה אפילו אפס קצהו, ואחר מני אלף מכל החידושים שנאמרו בבית מדרשו משך כל השנים, פלפולים שנונים, ועמקים, רדשות ונאומים, בדברי תוכחה נלהבים ונעימים, תשובות בשאלות שפנו אליו קרובים ורחוקים. אבל עלינו לקבל דין שמים, כי כן גזרה רצונו ית"ש וגזירה ה' מן השמים בשנות החורבן הנורא אשר פקד כל מדינות אירופה בשנת תש"ש, ועל המדינות בו יאמר איהו לחרב ואיוה להעב מי באש ומי במים ומדינות שלימות נעקרו משורשן וגם המעט הנשאר בחמלת ה' אם כי מיעוטי דמעוטי היא אבל גם זה ינחמני, ובפרט כשנחשב קצת בספרותינו העתיקה, נזכרת שאפילו בשנים כתיקונם, הלכו כמה וכמה גדולי ישראל לעולמם מבלי שישארו מהם תורתם, שנאמר, בכתובים, ועל כן שבווהו הוודו הגאונים הצדיקים אשר נתנו מהורם, הסכמתם על ספר שם הגדולים החדש כי המחבר זכה להקים שם ושאריה להרבה גדולי ישראל שאלמלא הוא (בעמ"ח שם הגדולים) היה נאבד זכרם ח"ו, ודבר פלא נביא כאן מארזי הלבנון של תורת החסידות, ה"ה הצדיקים הקדושים בני אא"ו אר"י דבי עילאה הרה"ק מהר"פ מקאריץ זי"ע ועכ"י, כי מכל אחד מהם לא נשאר אמת בכתובים רק דבר תורה אחת או שתיים, ואף גם זאת פירוש קצר באיזה קרא או מאמר הכו"ל, בנו בכורו הגאון ד' ר' יהודה מאיר, שהיה ממלא מקומו, וגם חתנו של הגאון ד' ר"ש משפטיא וקע (ואח"כ אב"ד שמה), נשאר ממנו פירוש בקרא (פ' שלח) במדבר הוה יתמו ושם ימות, מביאו נכרו בסה"ק צמח צדיק (וי"ניץ), וגם חרו"ז הגה"צ מוויקנא מביאו בספרו שם משמעון עזריה, מבנו השני הגה"ק ר"מ מסלאוויטא (אבי המדפיסים המפורסמים) נשאר פירוש על מאמרים ז"ל במסכת סוכה (דף מ"ה) מאמר רשב"י ראיית בני עלי, והמה מועטים (מובא בית יהודה לחיו"ה הגה"צ מוויקנא) ובמקרא: ורב יעבור צעיר (מובא בליקוטים לסה"ק עץ פרי, וויטעבסק), ומבנו השלישי ה"ה הגה"ק ר' יעקב שמשון האבדק"ק זאסלאוו נשאר, ביאור באגני באמונה שלימה בבית המשיח (מובא בס' מקור חיים לחיו"ה הגה"צ מוויקנא), וזאת

שני ערים להעיד על חסאתם ויש לארם לראוג שיקופח מוונותיו הקצובין לו מר"ה ועד ר"ה, עצם הרעיון הזה היא ל"ו נרפס"ה בספרו עזריה (פ' בראשית דף ד') אבל שמה תמצאנו רק בקיצור ורק נגע בקצה הענין הזה, אבל בדרשה זו האריך בשמעתתא בפלפולים עצמיים, ומענין לענין באותו ענין על דרך הדרוש והאגדה, ובדברי התעוררות של חשבון הנפש דאירא דאלול, שהיא סוף השנה, בבחינת, והי' לפנות ערב" (עפ"י רדשת הצ"ח) זה סוף השנה, ירחץ במים" לבקש מאת ה' בבכיות ובדמעות עיניו שימחול על עונותיו ועל פשעיו, בנין הדרשה ה' נבנה על יסוד זה, וההתעוררות היתה גדולה מאוד, והשאירה רושם אדיר וכביר על כל השומעים.

בית הכנסת הגדול הוה היה מלא עד אפס מקום, עם כל תלמידי חכמים שבעיר הזאת, ועל ראשם ועל צבאם רבנים הראשיים של העיר, ה"ה הגאון הצדיק ר' הלל וויינבערגער וצ"ל (הי"ד) והגאון הצדיק ר' אנשיל כ"ץ וצ"ל (הי"ד) מלפנים האבדק"ק מעדיעש (רבים אמרו שעברו כבר הרבה שנים שלא הודמנו שני הרבנים הגאונים הללו בבת אחת כביהכ"נ זו, ורק לכבודו של אורח גדול, רבינו באו שניהם), בשעת הדרשה עמרתו על יד הגאון הצדיק ר' הלל האב"ד, וראיתי איך שכמה פעמים הרכין את ראשו באמצע הדרשה על העמוד (שטענדרע) שלו בהתרגשות ואחרי הדרשה אמר לראש הקהלה ר' שמעון פריי הי"ד מצאצאי הכתב סופר, (שגם הוא עמד שמה) שלא מאמין שהיה משהוא בבית הכנסת הזה בשעת הדרשה, שלא יכנס לתוך לבו רגש של הרהור תשובה לכה"פ פעם אחת, ועוד אמר בזה"ל: "איך גליב נישט או זייט דען זיידן העט געזאגט ויין א סאך וועלכע זאלן קענען אזוי מעורר זיין ביי א דרשה...", כששמעתי בדברים הללו, התפעלתי מאוד מדיקות הוה של הגאון ר' הלל, כי זה בחינה גבוה של ענין, מורה על האמת, ונוסף לזה עדות נאמנה על התרגשותו בשעת הדרשה, הרב מרא דאתרא, באתרא דיליה אימר בדברים כאלה לפני ראש הקהלה שלו, ומשהו את הגאון הדרוש, אל זקני הקדוש ר' הלל קאלאמעזער זי"ע ועכ"י, והוא ביטוי למדת האמת ממדרגה הכי גדולה, ועל כולם, היה הגאון ר' הלל האבדק"ק סערדאהעלי, בכבודו ובעצמו בעל דרשן מופלג, גאון וגדול ואיש אשכולות, וקשש יותר מרבינו, ותא חזי מאן גברא רבה קמסחיד על רבינו וצורת הסהרואת, באיזה סביבה ובאיזה מילים, חבל שלא נשאר בכתובים אפילו רושם מכל הדרשות הללו, וסיבת הענין, כי רבינו